

CURS ACADÈMIC: 2010-11

LLICENCIATURA: Periodisme

CURS: 4rt

Codi:20743

Assignatura: Història del Periodisme

Tipus d'assignatura: T

Nº de crèdits: 5

Professorat: Josep M. Figueres

Grup 01, 02, 51, 52

Llengua: Català

Semestre: Primer

OBJECTIUS DE L'ASSIGNATURA:

Conèixer l'evolució històrica del periodisme en el món modern i contemporani. Des de tècniques periodístiques fins a la producció i recepció de noms representatius com a exemple del període. S'estudiarà el periodisme català i espanyol comparat amb el dels països occidentals influents amb especial remarca amb el periodisme català.

TEMARI:

I. INTRODUCCIÓ I ANTECEDENTS

El periodisme en el marc de la història de la comunicació. Fonts i documentació. La impremta en la producció del periodisme. Els primers models: impresos, gasetes i incunables. L'esclat del s. XVI. La pràctica professional a les manifestacions periodístiques del XVI i del s. XVII. El periodisme europeu: el cas de França amb Renaudot. El periodisme en la seva moderna evolució: del periodisme literari del XVIII amb l'escriptura crítica i costumista al periodisme militant del XIX amb l'arrancada de la Guerra del Francès. El periodisme en la conformació d'una nova societat urbana. Premsa empresarial i control social.

II. EL PERIODISME MODERN

Noves tendències occidentals al periodisme de masses. Els casos de França i Anglaterra. Les publicacions de la Restauració espanyola. Diaris informatius i polítics, premsa satírica. Periodisme d'opinió i referència: Almirall, Verdaguer, Mañé i Flaquer, Prat de la Riba, Roca i Roca, Maragall. El periodisme urbà. La imatge: premsa humorística i gràfica, noticiaris cinematogràfics. El fotoperiodisme. De la informació a la crítica. Els fotògrafs internacionals: Capa... El nou periodisme d'EE. UU.: Bennet, Pulitzer, Hearst. Els anys daurats del periodisme de la Segona República. Autors representatius dels anys vint i trenta: J. Pla, A. Rovira i Virgili, J. M. de Sagarra, A. Calvet "Gaziel". Periodisme a la Guerra civil: propaganda, corresponsals, fotoperiodisme. Autors representatius: A. Centelles, Josep M. Planes, El Tebib Arrumi, Ll. Capdevila, M. Bajatierra... Periodisme i informació: el Comissariat de Propaganda de la Generalitat i J. Miravittles.

III. EL PERIODISME CONTEMPORANI

Periodisme al franquisme: models i autors. La lluita per una informació lliure: del periodisme clandestí a la redacció d'oposició. (Grup de Periodistes Democràtics). Autors representatius del període (Galinsoga, Avel·lí Artís "Sempronio", M. Ibáñez Escofet, Josep Pla, M. Vázquez Montalbán, Manuel del Arco, Josep M. Huertas.

Periodisme d'anàlisi: el columnisme influent. El periodisme crític. La premsa clandestina. Les empreses en l'activitat internacional: agències de premsa i distribució moderna. Corresponsals, escriptors i periodistes: Zola, Reed... Periodisme radiofònic. L'auge d'un nou mitjà. Auge del periodisme d'empresa. Una oferta en expansió i un mercat en diversificació.

IV. TRANSFORMACIONS EN EL PERIODISME

El reporterisme audiovisual. La ràdio i la televisió en la transformació de la professió, l'evolució dels continguts i els nous redactors. Els nous canals inicials dominants: TVE i TV3. La tv privada i els canvis de continguts, pautes de treball, objectius i models La fragmentació: canals locals, privats i el món connectat. L'experiència de la CNN. La resistència i evolució dels grans mitjans: *New York Times*, *The Times*, *Le Monde*. El nou periodisme informatiu i d'opinió a la transició: *Avui* i *El País*. Periodisme de proximitat: local i comarcal. Periodisme especialitzat. Periodisme digital. Premsa gratuïta. Aspectes polèmics: informació-espectacle. Mercat, poder i control.

BIBLIOGRAFIA BÀSICA:

- ♦ **Josep M. Casasús:** *Periodisme català que ha fet història*, Barcelona, Proa, 1995.
- ♦ **Josep M. Figueres:** *Premsa i nacionalisme*, Barcelona, Pòrtic, 2002.
- ♦ **Jaume Guillaumet.** *Història del periodisme. Notícies, periodistes i mitjans de comunicació*, Bellaterra, UAB, 2003

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA:

- ♦ **Asa Briggs – Peter Burke:** *De Gutenberg a internet. Una historia social de los medios de comunicación*, Madrid, Taurus, 2002.
- ♦ **E. Cazenave - C. Ulmann-Mauriat:** *Presse, radio et télévision en France de 1631 à nos jours*, París, Hachette, 1994.
- ♦ **DD. AA.:** *Periodisme i periodistes. De les gasetes a la Xarxa*, Barcelona, España Nuevo Milenio, 2001. (ed. en cat. i ed. en cast.)
- ♦ **Christian Delporte:** *Histoire du journalisme et des journalistes en France. (du XVIIe à nos jours)*, París, PUF, «Que sais-je?», 2.926, 1995. 1ª ed.
- ♦ **Josep M. Figueres:** *12 periodistes dels anys trenta*, Barcelona, Col·legi de Periodistes, 1994.
- ♦ **Jaume Guillaumet.:** *Premsa, franquisme i autonomia. Crònica catalana de mig segle llarg (1939-1995)*, Barcelona, Flor del Vent, 1996.
- ♦ **Josep M. Huertas** *El periodista. Entre la indefinició i l'ambigüitat*, Barcelona, Dèria editors, 1998.
- ♦ **J. L. Gómez Mompert - E. Marin Otto:** *Historia del periodismo universal*, Madrid, Síntesis, 1999.
- ♦ **Amparo Moreno:** *Cap a una història de les comunicacions de Catalunya excèntrica, plural i interactiva*, Bellaterra, Servei de Publicacions, 1999. col. «Materials, 68».
- ♦ **Alejandro Pizarroso:** *De la Gazeta Nueva a Canal Plus. Breve historia de los medios de comunicación en España*, Madrid, Editorial Complutense, 1992.
- ♦ **M. D. Saiz:** *Historia del Periodismo en España. 1. Los orígenes. El siglo XVIII*, Madrid, Alianza, 1983.

- ♦ **M. C. Seone:** *Historia del periodismo en España. II. El siglo XIX*, Madrid, Alianza 1983.
- ♦ **M. D. Saiz - M. C. Seoane:** *Historia del periodismo en España 3. El siglo XX: 1898-1936*, Madrid, Alianza, 1996.

METODOLOGIA DOCENT:

Es segueix el contingut del curs bàsicament amb:

- a) Assistència activa a classe a les 15 hores obligatòries en les quals s'exposarà el programa sintetitzat en deu temes. Es penjaran dels mateixos lectures, esquemes i apunts al campus virtual (CV) des del primer dia de curs.
- b) Assistència a 15 hores d'activitats docents, amb el professor i que poden seleccionar-se de les que s'indicaran el primer dia de classe. La relació també es penjarà al CV. Caldrà signar els controls de signatures i presentar a final de curs una carpeta amb el comentari crític de cada activitat a les quals s'ha assistit.
- c) Lectures de textos. Tant de la selecció d'articles d'història del periodisme que es penjaran en una carpeta ad hoc al CV com dels llibres citats tot seguit.
- d) Les pràctiques relacionades amb activitats d'història del periodisme com formar del grup de treball...

PRÀCTIQUES

Lectures obligatòries de textos de periodisme:

Grups 01 i 02:

- ❖ **DD AA:** *Madrid en guerra*, Crónicas de la Guerra Civil. Josep M. Figueres, Barcelona, Destino–Planeta, 2004. [Les primeres 114 pàgs.]
- ❖ **Lluís COMPANYS:** [cròniques de la guerra del Marroc] a *Lluís Companys, diputat per Sabadell*, El Prat, Rúbrica, 2003. (ed. de Josep M. Figueres).
- ❖ **Baltasar PORCEL:** *L'aguila daurada. Grans creadors a la Catalunya del segle XX*, Barcelona, Destino, 2003. (Les primers 208 p.)
- ❖ **Joan PUIG I FERRATER:** *Servitud. Memòries d'un periodista*, Barcelona, diverses edicions: Catalònia, 1926; Nova Terra, 1973 i 1980; Orbis-Edicions 62, 1985.
- ❖ **Antoni ROVIRA i VIRGILI:** *Els darrers dies de la Catalunya republicana*, 4 eds. diverses la darrera a Barcelona, Proa, 2005.

Grups 51 i 52:

- ❖ **DD AA:** *Entrevista a la guerra*, ed. de Josep M. Figueres, Barcelona, L'Esfera dels Llibres, 2007.
- ❖ **Lluís COMPANYS:** [Cròniques de la guerra del Marroc] a *Lluís Companys, diputat per Sabadell*, El Prat, Rúbrica, 2003. (ed. de Josep M. Figueres).
- ❖ **Joan PUIG I FERRATER:** *Servitud. Memòries d'un periodista*, Barcelona, diverses edicions: Catalònia, 1926; Nova Terra, 1973 i 1980; Orbis-Edicions 62, 1985.

- ❖ **Antoni ROVIRA i VIRGILI:** *Els darrers dies de la Catalunya republicana*, 4 eds. diverses la darrera a Barcelona, Proa, 2005.
- ❖ **ZOLA, Émile:** *Yo Acuso. La verdad en marcha*, Madrid, Prensa Ibérica, 1998.

L'examen serà una bateria de sis preguntes, de caràcter interpretatiu i descriptiu, sobre un dels llibres de la relació. Les edicions són de format breu, assequibles en contingut i equivalen a 15 hores en total.

SISTEMA D'AVALUACIÓ:

L'alumne podrà optar a l'inici del curs dues opcions: examen final, només pels alumnes que no segueixin presencialment el curs o l'opció regular d'assistència i participació normal i habitual en la nostra universitat presencial. El curs és, doncs, eminentment actiu i presencial especialment en les 10 sessions teòriques i en les sessions pràctiques. L'existència d'una pàgina web específica, El Campus Virtual (CV), amb els continguts teòrics, articles, etc. s'entén com a suport docent i mai com a substitució de l'assistència. Es tracta, per tant, d'un ensenyament presencial que té una formulació bimodal feta per a major comoditat de l'alumnat i pensant també en alumnes que no puguin venir ocasionalment per malaltia o siguin Erasmus, etc.. L'assistència i participació a classe serà controlada. La participació a l'aula serà imprescindible pel seguiment de l'opció que elimina l'examen final. L'avaluació serà constituïda per:

- a) **Examen final de teoria i examen final de pràctica** Consistirà en el desenvolupament d'un tema dels 10 que s'explicaran a classe i de les respostes a un dels llibres de lectures. Per superar el curs cal aprobar la part de l'examen de teoria.
La nota serà el 50 % de la nota final.
- b) **Participació en un grup de treball.** Exposarà a classe, en 25 minuts la semblança d'un dels periodistes del programa. El primer dia de classe es formaran els grups i es donarà el calendari tant de docència amb continguts com de les activitats. El grup tindrà una sola activitat: exposar la vida, obra i trajectòria d'un periodista.
Superar aquesta activitat constituirà el 10 % de la nota final.
- c) **Grups especials de la Ploma d'Or.** 5 grups: 3 pels guardonats, organitzaicó i difusió. Quedaran alliberats del punt c. Assistència a reunions quinzenals de preparació. Es valorarà el resultat final com a nota.
Superar aquesta activitat constituirà el 50 % de la nota final.
- d) **Assistència a les activitats.** S'assistirà a les programades per a cada grup. Caldrà lliurar una carpeta amb els comentaris interpretatiu personals –no resums- de cada acte. El primer dia de docència s'explicarà la metodologia a seguir per a l'elaboració d'aquest full.
Constituirà el 40 % de la nota.

ALTRES QÜESTIONS

Per superar el curs cal aprobar l'examen de teoria. Els alumnes que aspirin a una nota de matricula d'honor poden tenir un intercanvi d'impressions al despatx per a desenvolupar un treball concret de recerca hemerogràfica (5 hores). Els alumnes que no assisteixin al curs (ni a les 10 sessions de teoria, ni a les sessions de pràctiques) han de llegir de forma obligatòria per l'examen final oficial la bibliografia bàsica (3 llibres) així com la bibliografia de pràctiques (4 llibres) i preparar-se els 10 temes (CV).